

Talvilintulaskennan perusteet

Laskijatapaaminen, Mikkeli 11.-12.3.2017

Päivi Sirkiä, Luomus

- Arvokasta tietoa
 - kannankehitykset eri elinympäristöissä
 - levinneisyydet ja runsaudet
 - kuolleisuus
 - vaelluslintujen liikkeet
 - jne.
- Hauska tapa harrastaa hiljaisena vuodenaikana
 - Laskennassa huomaa esimerkiksi vuosien väliset erot paremmin kuin ”tavanomaisella” retkeilyllä

Aineistoa käytetään moneen

- Kannankehityksen seuranta
 - Linnut vuosikirja, Linnut-lehti, paikallisyhdistysten julkaisut jne.
 - Uhanalaisuustarkastelut
- Tutkimusartikkelit:
 - Esimerkiksi:
 - Lehikoinen ym. 2016: Large-scale climatic drivers of regional winter bird population trends. *Diversity and Distribution* 22: 1163–1173
 - Fraixedas, S. ym. 2015: Impacts of climate and land-use change on wintering bird populations in Finland. *Journal of Avian Biology* 46: 63–72
 - Lehikoinen, A. ym. 2013: Effects of *Trichomonas*-epidemics on Finnish greenfinch and chaffinch populations. *Ibis* 155: 357–366.

Talvilintulaskenta

- Laskijoilta edellytetään talvilintujen tuntemus, myös äänet
- Toistetaan mahdollisimman samanlaisena vuodesta toiseen, muutetaan reittiä vain pakon edessä
- Hyvällä säällä
 - ei kovaa tuulta/sadetta/sumua, joka haittaa havainnointia
- Yksin tai pienellä porukalla

- Tarvitset: muistivihon, (lyijy)kynän, kiikarin
 - Kaukoputken varsinkin jos isompia vesistöjä tms.
 - Lämmin vaatetus: hidas kävely ei juurikaan lämmitä (!)
 - Eväät tekevät laskennasta leppoisan

Laskenta-aika

- Syyslaskenta (1.–14.11.2016)
- Joululaskenta (25.12.–7.1.2017)
- Kevätlaskenta (21.2.–6.3.2017)
- Aloitus aamun valjetessa
- Pyritään pitämään laskennan kesto suunnilleen samana

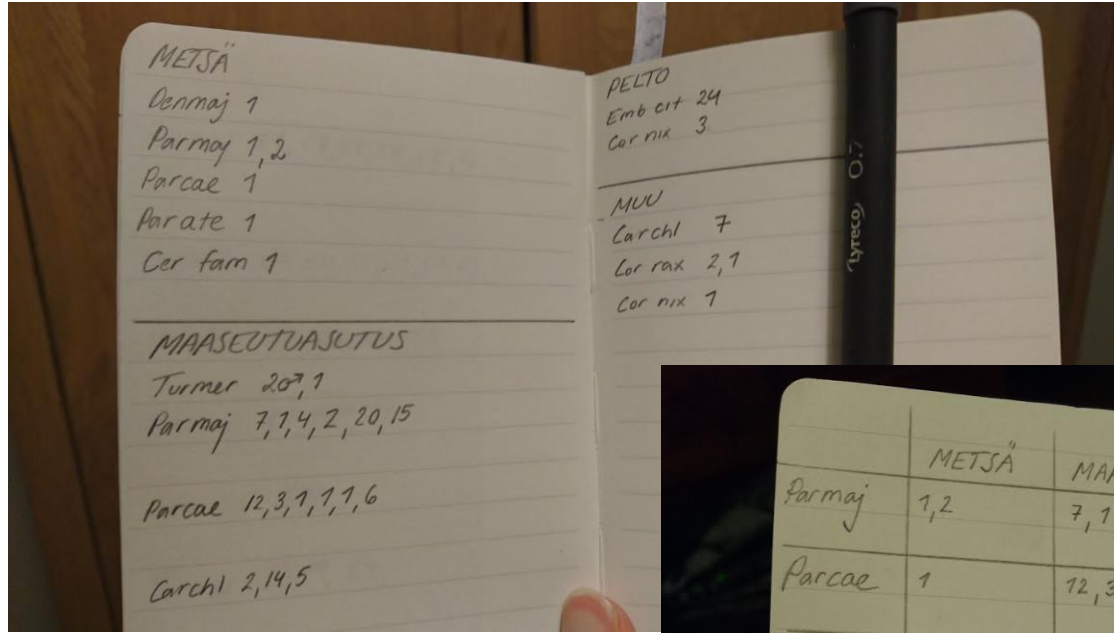

Maastossa

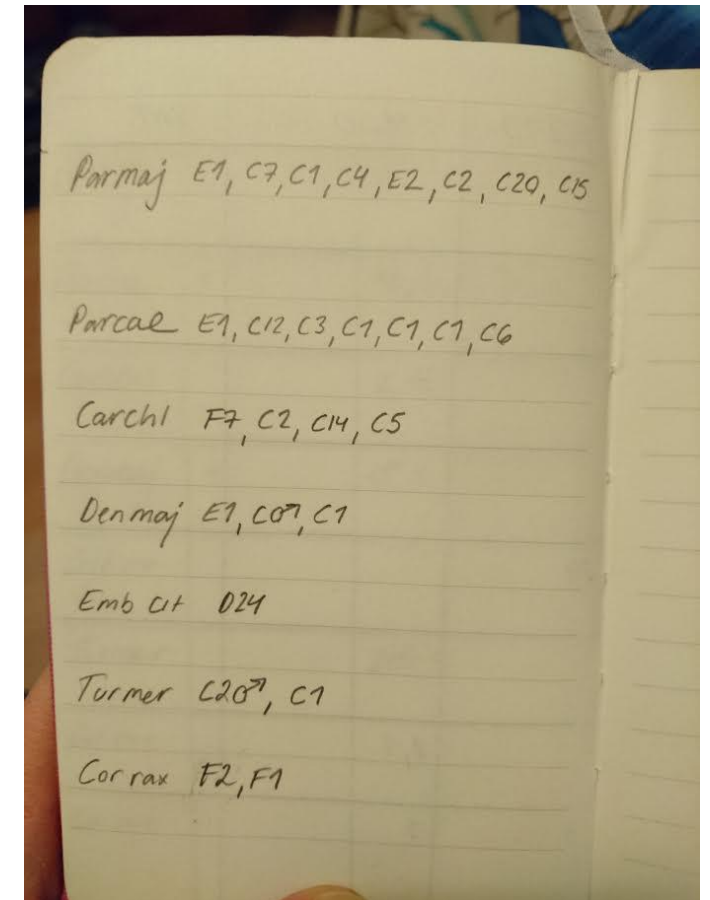
- Edetään hitaasti, pysähdellään kuuntelemaan
 - Jalkaisin, suksilla, tms.
- Kaikki linnut ja nisäkkäät lasketaan
 - Etäisyydestä riippumatta
- Havainnot kirjataan biotoopeittain
 - a) kaatopaikka
 - b) kaupunkiasutus
 - c) maaseutuasutus
 - d) pelto
 - e) metsä
 - f) muu (vesialueet, matkalennossa olevat ym.)
 - g) hakkuuaukea/taimikko (max 5m)
 - h) ruovikko/rantapensaikko

- Maastossa havaintojen kirjaukseen voi käyttää sarakejakoa tai biotooppien kirjainkoodeja.

	METSA	MAASEUTUAS.	PELTO	MUU	YHT.
Parmaj	1, 2	7, 1, 4, 2, 20, 15			
Parcae	1	12, 3, 1, 1, 1, 6			
Carchl		2, 14, 5		7	
Denmaj	1	0 ⁷ , 1			
Emb cit			24		
Turmer		20 ⁷ , 1			
Cor rax				2, 1	
Cor nix			3	1	

Lisäksi ilmoitetaan

- Lintulautojen ja ruokintojen lukumäärä
- Biotooppien osuuden muutokset reitillä
- Joutsenten ikäjakauma
- Lintujen sukupuolet: esim. tikat, mustarastas, varpunen, peippo
- Säätila
- Pihlajanmarjojen runsaus
- Kuusen ja männyn käpyjen runsaus

- Välillä tyydyttävä arvioon:
 - Vilkkaalla ruokintapaikalla käyvien tiaisten lukumäärä
 - Nopeasti etenevät parvet
 - Äänistä: merkitään ääntelijöiden vähimmäismäärä

Miten aloitan?

- Älä epäröi turhia, kokeilemaan vain! Jos epäröit:
 - Sitovuutta ei kannata pelätä!
 - Lähde mukaan tutustumaan jonkun muun reitille
 - Katso reittejä ja laskijoiden nimiä talvilintulaskennan tulospalvelusta tai kysy paikallisverkossa tms.
- Perusta oma uusi reitti tai elvytä lopetettu reitti
 - Tietoja lopetetusta reiteistä löydät luomuksen sivuilta

Uuden reitin perustaminen

- Suunnittele etukäteen huolella, kannattaa kuunnella vinkkejä
- Varmista linnustonseurannalta (linnustonseuranta@luomus.fi) ettei mene päällekkäin olemassa olevien reittien kanssa
 - Alustavasti voit tarkistaa itse aktiivisten reittien sijainteja talvilintulaskennan tulospalvelusta
- Älä perusta liian pitkää reittiä!
 - Max 12 km etelässä, pohjoisessa max 10 km
 - Pitää ehtiä laskemaan vuodenvaihteen lyhyenä valoisana aikana.

Uuden reitin perustaminen

- Pidemmän päälle on kiva jos on lintuja (edes osassa reittiä)
 - Vesistöt, ruokinnat, rikkaruohostot ym.
 - Toisaalta hiljaisessa metsäreitissäkin on omat puolensa!
- Rengasreitti on mukava, ei tarvitse kävellä ylimääräisiä
- Helppokulkuisuus on kiva!
 - Teitä ym. aurattuja/tallottuja reittejä pitkin on helpompaa
 - ”Umpihankipätkiä” kannattaa välttää jos mahdollista
 - Jos aiot hiihtää, niin pääseekö kaikki osuudet hiihtämään?

Uuden reitin perustaminen

- Erityisesti metsäisiä reittejä ja vesistöjen äärellä kulkevia reittejä toivotaan lisää!
- Reittiä ei pidä muuttaa jos biotooppi muuttuu, muuten elinympäristömuutoksien vaikutuksia ei voida vertailla

Esimerkkejä lasketuista reiteistä talvella 2016/2017

- Syys, talvi, (kevät)
- ORIOLUS 10, 10, (6)
- EKLY 15, 15, (13)
- PKLTY 12, 13, (8)
- KUIKKA 30, 27, (24)
- PHLY 26, 28, (24)

Katso lisää tulospalvelusta <http://koivu.luomus.fi/talvilinnut/>

Havaintojen ilmoitus

- Ensikertalaiset: rekisteröidy Hatikkaan ja ilmoita hatikkatunnukseksi linnustonseurannalle (linnustonseuranta@luomus.fi), niin sinut lisätään talvilintulaskennan havainnoijaluetteloon
- Ilmoita myös uudesta reitistäsi linnustonseurantaan, niin reitti saa numeron ja pääset tallentamaan havainnot Hatikkaan

Kirjautumisen jälkeen: valitse talvilintulaskennat

hatikka.fi

 Hae

 Tallenna

 Oma päiväkirja

 Asetukset

 Ohje

 Kirjaudu ulos

Päivi Sirkiä (paivisirkia@hatikka.fi)

Pikalinkkejä

Talvilintulaskennat

Euroopan 2. lintuatlas 2013-2017

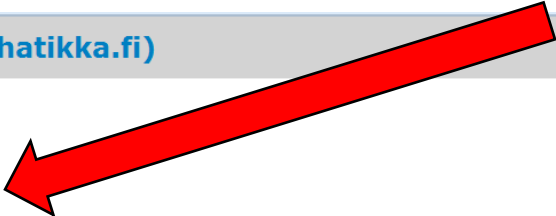
Päiväperhosseuranta

Hatikka.fi: opas aloittelijoille

Tallenna satunnaishavaintoja Suomesta

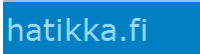
Tallenna satunnaishavaintoja ulkomailta

Tallenna retkikertomus

Luonnontieteellinen keskusmuseo

- Jos ilmoitat havaintoja reitiltä ensimmäistä kertaa, valitse ”selaa reittilistaa”
- Jos olet jo ilmoittanut havaintoja reitiltä, kannattaa käyttää kohtaa ”kopioi edelliset tiedot uuden ilmoituksen pohjaksi” jolloin esimerkiksi biotooppien pituudet ja kerran piirtämäsi reittikartta kopioituvat

 Lomakkeet

 Lomakepohjat

 Tuo Excel-tiedosto

 Oma päiväkirja

 Ohje

 Kirjaudu ulos

Talvilintulaskenta

Havainnoijanumerosi on 2899.

- **KOPIOI EDELLISET TIEDOT UUDEN ILMOITUKSEN POHJAKSI (Uusi ominaisuus)**
Selaa aikaisempia ilmoituksiasi ja KOPIOI edelliset tiedot (mukaanlukien piiretty kartta) uuden ilmoituksen pohjaksi.
- **SELAA REITITLISTAA**
Valitse yhdistys, valitse reitti ja täytä ilmoitus tyhjältä pohjalta.
- **MUOKKAA LASKENNAN TIETOJA**
Selaa listaa kaikista ilmoittamistasi talvilintulaskennoista, tarkastele ilmoituksen tietoja ja tarvittaessa korjaa tietoja.
- **KÄYTÄ AIKAISEMMIN LUOMAASI LOMAKEPOHJAA**
Kopioi -toiminto korvaa aikaisemmin käytetyt lomakepohjat, mutta tästä voit listata luomiasi lomakepohjia ja edelleen käyttää niitä ilmoituksen pohjana.

Tallenna luonnos

Hyväksy

Hylkää

LASKENNAN TIEDOT

Päiväys

3 ▼ maalis ▼ 2017 ▼

Laskenta-aika (10 min tarkkuus)

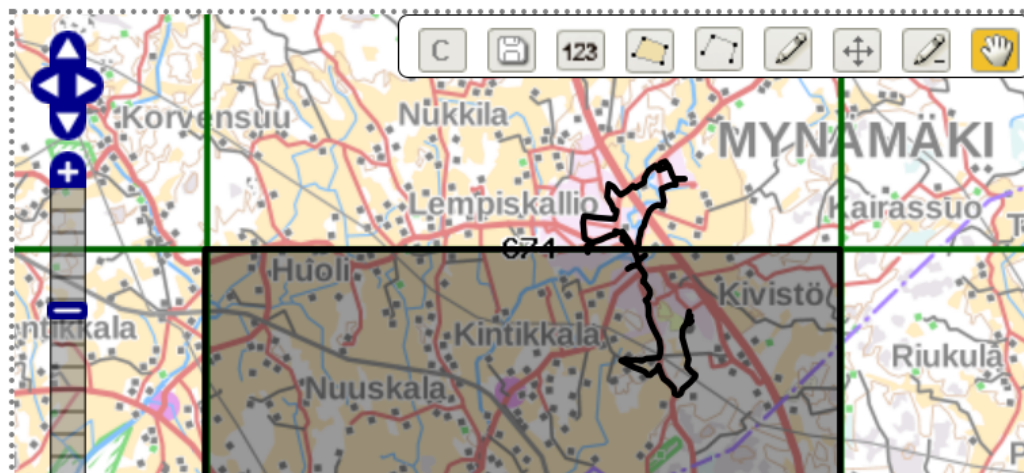
08 ▼ 30 ▼ - 14 ▼ 30 ▼

Laskentakunta
Lähempi paikkaMynämäki
KESK-PARSILA

LASKENTAREITIN SIJAINTI

Jos haluat piirtää laskentareitin kartalle, poista ensin peninkulmaruudun neliö ja käytä sen jälkeen kartan oikean yläkulman piirtotyökaluja.

Ennen reitin piirtoa perehdy [karttaeditorin käyttöohjeisiin](#).

Alasvetovalikoista valitaan mm. säätä ja pihlajanmarjojen ja käpyjen runsautta parhaiten kuvaavat vaihtoehdot.

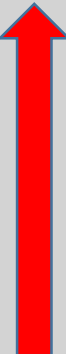
hatikka.fi

 Tallenna luonnos

 Hyväksy

 Hylkää

Reitin numero

163

Havainnoijannumero

2899

Laskijoita

1

Kirjoita laskijoiden määrä kokonaislukuna

Kulkutapa

jalkaisin

Keskilämpötila (asteen tarkkuus)

-2

Tuuli

1 = tyyntä-heikkoa

Näkyvyys

2 = hyvä-kohtalainen

Pilvisyys ja sade

2 = vaihtelevaa pilvisyyttä

Lumipeite

2 = lunta vain paikoitellen

Vesistöt

3 = joen vartta

Jääpeite

3 = joitakin sulapaikkoja

Pihlajanmarjoja alkusyksyllä

4 = kohtalaisesti

Pihlajanmarjoja laskenta-aikaan

1 = ei lainkaan

Kuusenkäpyjä laskenta-aikaan

5 = runsaasti

Männynkäpyjä laskenta-aikaan

2 = hyvin vähän

Lisätietoja laskentatulokseen vaikuttaneista tekijöistä

Puissa oleva lumi ja jääkarsta

1 = ei ollenkaan

Maassa olevan lumen laatu

2 = lumessa kova hankikerros

Marjalintuhuippu

Tilhi

1 = ohi

Räkättirastas

1 = ohi

Taviokuurna

0 = ei tietoa

Kannattaa
tallentaa
luonnos
säännöllisin
väliajoin

Jos havaitsit ruokailevia urpiaisia, vihervarpusia tai käpylintuja niin kirjaa missä ne ruokailivat.

On tärkeää ilmoittaa laskettiinko nisäkkäät vai ei, vaikka yhtään nisäkstä ei olisikaan havaittu. Myös ns. nollahavainnot ovat tärkeitä.

hatikka.fi

Tallenna luonnos

Hyväksy

Hylkää

Taviokuurna

U = ei tietoa

PUIDEN SIEMENSADON KÄYTTÄJÄT

ruokailijoiden määrä kussakin puulajissa tai maassa/hangella

Urpiainen	Koivu	
	Leppä	
	Kuusi	
	Mänty	
	Maassa	
Vihervarpunen	Koivu	
	Leppä	
	Kuusi	
	Mänty	
	Maassa	
Käpylinnut	Koivu	
	Leppä	
	Kuusi	
	Mänty	
	Maassa	

Mitä biotooppiin **Muu** (F) kuuluu

Nähdyt tai kuullut nisäkkäät

ät, matkalentävät, kaukaa kuuluvat äänet, joen vartta

Kaikki havaitut nisäkkäät laskettu ja ilmoitettu

Tallenna luonnos

Hyväksy

Hylkää

LASKENNAN TULOKSET

Biotooppikohtaiseen sarakkeeseen ilmoitetaan laskettujen lintujen määrä kyseisellä biotoopilla. "Yht" -sarakeeseen ilmoitetaan biotooppien A-H lukumäärien summa. Summa pyydetään kirjoittamaan (eikä sitä lasketa automaattisesti) näppäilyvirheiden havaitsemiseksi.

Biotooppien A-H selitteet näet viemällä kursorin kirjainten päälle.

Sukupuolet ilmoitetaan muodossa: k/n, jossa k on koiraiden lukumäärä ja n on naaraiden lukumäärä. Sallittuja arvoja ovat esimerkiksi: 1/ (yksi koiras), 0/1 (yksi naaras) tai 2/1 (kaksi koirasta, yksi naaras).

Reitin tiedot		A	B	C	D	E	F	G	H	Yht		
Reitin pituus (m)			4000	4100	1100	2100	300			11600		
Reitin muutokset (m)			0	0	0	0	0			0		
Ruokintapaikkoja (kpl)			6	5						11		
Lintulautoja (kpl)			8	4						12		
Havaitut lajit		A	B	C	D	E	F	G	H	Yht	k/n	Lisätiedot
Silkkiuikku												
Kyhmyjoutsen	yhteensä											
	vanhat											
	nuoret											
Laulujoutsen	yhteensä						2			2		
	vanhat											
	nuoret											
Sinisorsa												

Pituudet metreinä, pyöristä tarpeen mukaan

Esim. 0 = ennallaan, 100 = piteni 100m, -200 = lyheni 200m

Rivin taustaväri jää punaiseksi, mikäli eri biotooppisarakkeiden summa on laskettu väärin ”yhteensä”-sarakkeeseen. Herjauksen aiheet on korjattava, ennen kuin lomaketta voi tallentaa.

Tallenna luonnos

Esikatselu

Hyväksy

Hylkää

	A	B	C	D	E	F	G	H	Yht	k/n	Lisätiedot
Talitiainen		54	99		7				160		
Pähkinänakkeli											
Puukiipijä											
Isolepinkäinen											
Närhi											
Kuukkeli											
Harakka		13	23	5					41		
Pähkinähakki											
Naakka		65	15	54		2			138		
Mustavaris											

	A	B	C	D	E	F	G	H	Yht	k/n	Lisätiedot
Varis											
Korppi											
Kottarainen											
Varpunen											
Pikkuvarpunen											
Peippo											
Järripeippo											
Viherpeippo											
Tikli											
Vihervarpunen											

	A	B	C	D	E	F	G	H	Yht	k/n	Lisätiedot
Hemppo											
Urpiainen											
Tundraurpiainen											
Pikkukäpylintu											

Lopussa on rivejä mahdollisille lisälajeille.
Muista tallentaa havainnot vihreästä "hyväksy" -painikkeesta.

Tallenna luonnos

Esikatselu

Hyväksy

Hylkää

Hemppo											
Urpiainen		4			72			76			
Tundraurpiainen											
Pikkukäpylintu					1			1			
Isokäpylintu											
Käpylintulaji											
Taviokuurna											
Punatulkku		5			8			13			
Pulmunen											
Keltasirkku		46			1			47			
Pajusirkku											
Nisäkkäät	A	B	C	D	E	F	G	H	Yht	k/n	Lisätiedot
Metsäjänis											
Rusakko											
Orava		2						2			
Metsäkauris											
Lisälajit	A	B	C	D	E	F	G	H	Yht	k/n	Lisätiedot
											X
											X

Kirjoita lisälajiriveille lajinimeksi jokin (vain yksi) seuraavista vaihtoehdoista: tieteellinen nimi (esim. **Gavia arctica**), suomenkielinen nimi (esim. **Kuikka**) tai lajin kuusikirjaiminen lyhenne (esim. **GAVARC**).

Varmista ennen lajirivin lisäystä, että laji ei ole vakiolajien luettelossa.
Lisälajeihin voit kirjata havaintoja muistakin eliöryhmistä kuin linnuista.

Lisää lajirivejä saat tallentamalla luonnoksen.

TALVILINTUJEN TULOSPALVELU

<http://koivu.luomus.fi/talvilinnut/>

LUOMUS

Talvilintulaskennat » Tuloksia

[Reittiluettelo ja havainnot reiteittäin](#)

[Lajien vuosittaiset talvirunsaudet](#)

[Havainnot ruuduittain ja vuosittain](#)

Laskennat 2016/2017: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2015/2016: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2014/2015: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2013/2014: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2012/2013: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2011/2012: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2010/2011: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)
Laskennat 2009/2010: [syksy](#) [talvi](#) [kevät](#)

[Karttoja lajeittain](#)

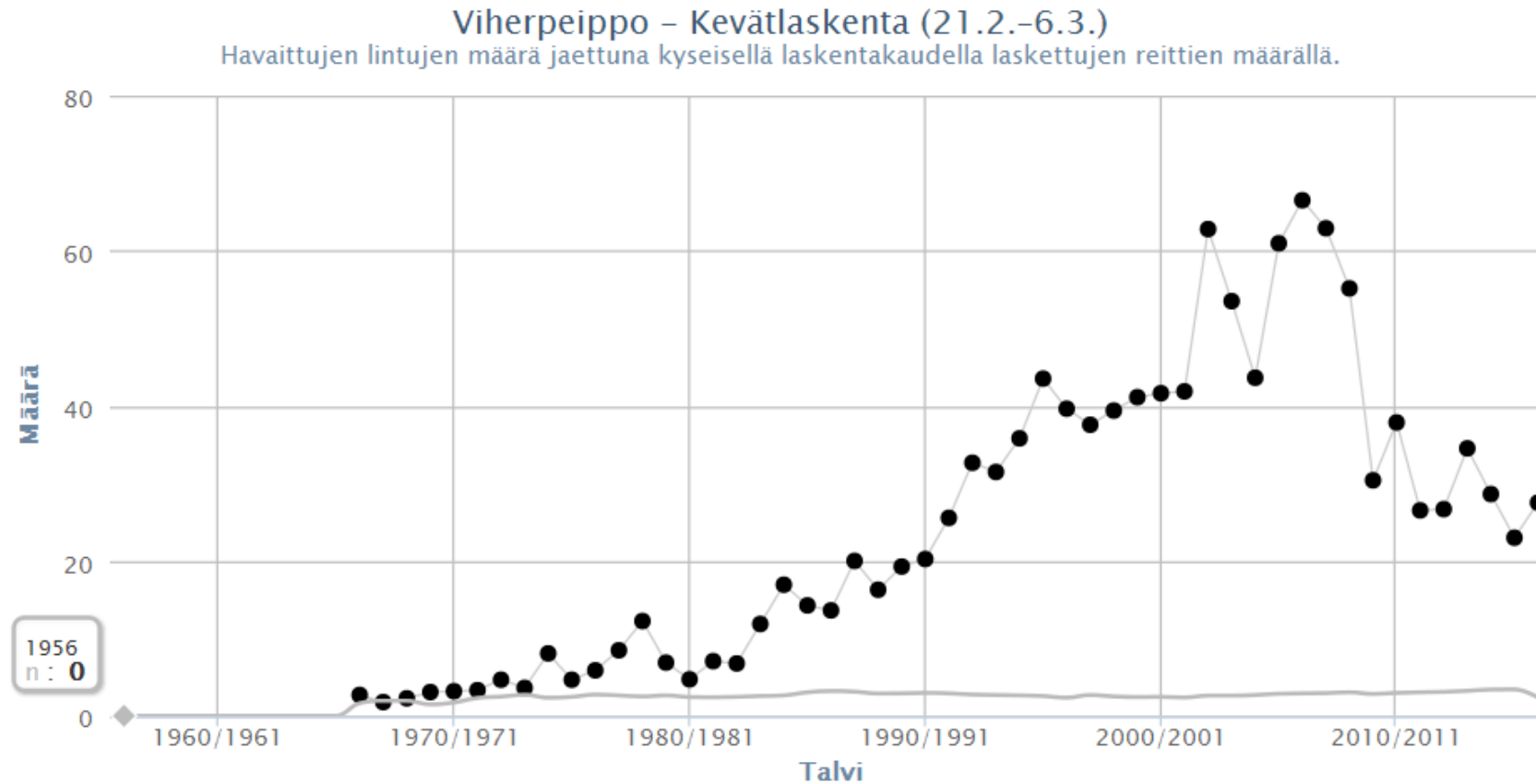
Taustaa

Talvilintulaskenta on Luonnontieteellisen keskusmuseon Luomuksen koordinoima valtakunnallinen linnustonseurantatutkimus, joka on käynnistynyt talvella 1956/57. Laskentojen tulokset on siirretty tietokantaan, jonka sisältöä voi selailla näiden verkkosivujen kautta. Tietokannan sisältöön tehdään ajoittain tarkistuksia ja korjauksia, ja siksi verkkosivuilla näytettävät taulukot ja kartat on tarkoitettu ainoastaan henkilökohtaiseen käyttöön eikä niihin saa viitata julkaisuissa. Lähes poikkeuksetta harvinaisimpien lajien havainnot ovat tarkastamattomia.

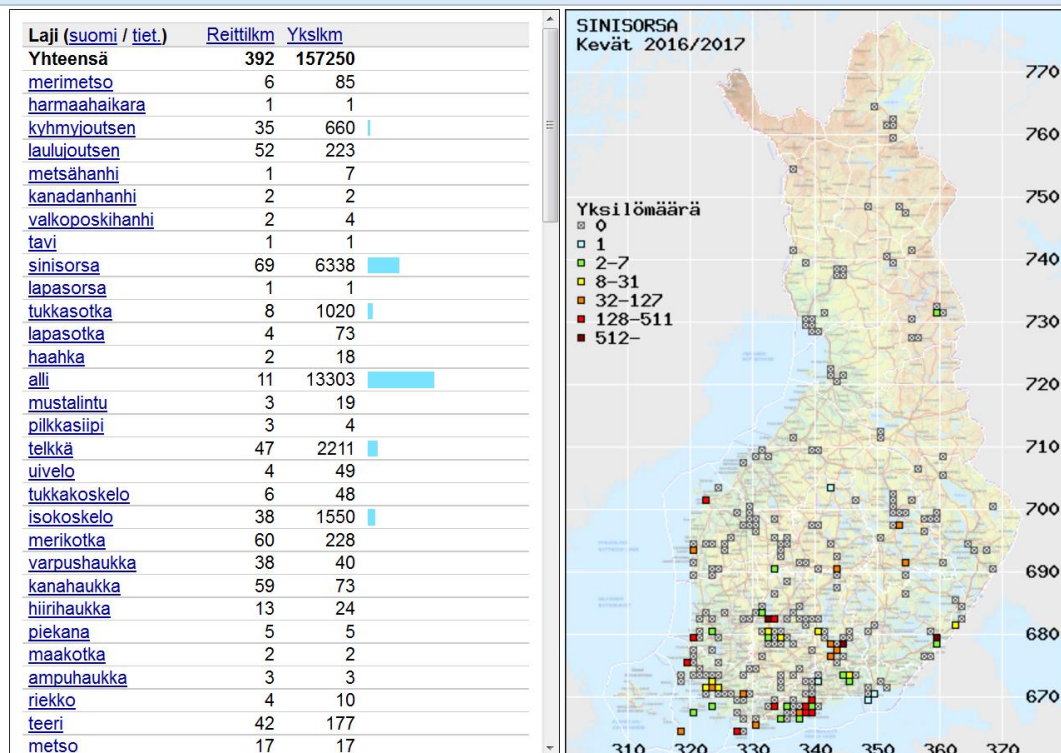
Tarkemmat tiedot laskentojen toteutuksesta sekä laskentaohjeet ja -lomakkeet löytyvät Luomuksen [talvilintulaskentasivuilta](#).

Aineiston esittämisestä tai käyttämisestä tieteellisessä julkaisussa tai kaupallisessa tarkoituksessa on sovittava erikseen Luonnontieteellisen

- Kuvaajia eri lajien talvikannan pitkäaikaismuutoksia löydät kohdasta ”lajien vuosittaiset talvirunsaudet”

- Karttoja lajien runsauden jakautumisesta eri puolille maata löydät kohdasta ”havainnot ruuduittain ja vuosittain”. Tällä toiminnolla voit mukavasti katsella tietyn lajin esiintymistä esimerkiksi oman lähialueesi reiteillä.

- Yksittäisten laskentareittien tietyn talven havaintoja pääset tarkastelemaan kohdasta ”Laskennat 201X/201X talvi”
 - laskentareitit on jaoteltu BirdLifen paikallisyhdistyksittäin
 - monista reiteistä pääset näkemään myös reitin kulun

Etelä-Savon Lintuharrastajat - Oriolus r.y.

ID	Reitti	Ruutu	Kunta	Pvm	Laskijat	Lajilkm	Ykslkm
1186683	392	686:354	JUVA	2016-11-01	Armanto, Terhi	33	611
1189965	465	690:350	PIEKSÄMÄKI	2016-11-05	Laakso, Mikko	14	267
1189978	466	691:350	PIEKSÄMÄKI	2016-11-13	Laakso, Mikko; Laakso, Maiju	13	98
1188549	505	692:358	HEINÄVESI	2016-11-02	Eskelinen, Olavi	17	143
1188052	1070	692:358	HEINÄVESI	2016-11-03	Eskelinen, Olavi	18	233
1188264	1080	684:357	SULKAVA	2016-11-03	Tonteri, Yrjö	14	100
1195682	3325	685:362	SAVONLINNA	2016-11-05	Löppönen, Mauri	11	42
1193054	3609	689:354	JOROINEN	2016-11-06	Nyysönen, Allan	25	286
1189145	3920	687:347	KANGASNIEMI	2016-11-06	Mieskolainen, Anna-Leena; Schröder, Hanna; Schröder, Lasse	13	96
1193724	3994	691:360	HEINÄVESI	2016-11-02	Sulkava, Risto; Sulkava, Jaana	20	122

Pohjois-Savon Lintuyhdistys - Kuikka r.y.

ID	Reitti	Ruutu	Kunta	Pvm	Laskijat	Lajilkm	Ykslkm
1190522	503	693:354	LEPPÄVIRTA	2016-11-13	Väätäinen, Heikki	16	94
1186715	545	697:353	KUOPIO	2016-11-02	Ruokolainen, Kalle A.	24	545
1188068	581	700:352	SIILINJÄRVI	2016-11-03	Ukkonen, Markku	24	573
1187294	820	698:357	KAABI	2016-11-06	Räsänen, Pertti; Räsänen, Eini	14	314
1191085	824	699:353	SIILINJÄRVI	2016-11-01	Ruokolainen, Kalle A.	19	299
1188501	826	699:354	KUOPIO	2016-11-13	Rissanen, Eelis	17	145
1189698	905	698:353	KUOPIO	2016-11-05	Kettunen, Jaakko; Markkanen, Ilkka	28	560
1188069	934	699:353	SIILINJÄRVI	2016-11-06	Ukkonen, Markku	20	387

YksilömääräBiotooppiE	2
Yksilömäärä	2
Parus ater	
YksilömääräBiotooppiE	1
Yksilömäärä	1
Parus caeruleus	
YksilömääräBiotooppiB	7
YksilömääräBiotooppiC	3
YksilömääräBiotooppiH	1
Yksilömäärä	11
Parus major	
YksilömääräBiotooppiB	62
YksilömääräBiotooppiC	2
YksilömääräBiotooppiE	4
YksilömääräBiotooppiH	2
Yksilömäärä	70
Lanius excubitor	
YksilömääräBiotooppiD	1
Yksilömäärä	1
Garrulus glandarius	
YksilömääräBiotooppiB	2
YksilömääräBiotooppiE	1
Yksilömäärä	3
Pica pica	
YksilömääräBiotooppiB	13
YksilömääräBiotooppiD	1
Yksilömäärä	14
Corvus monedula	

- Yksittäisten laskentareittien havaintojen vuosien väliseen vertailuun pääset kohdasta ”reittiluettelo ja havainnot reiteittäin”
 - klikkaamalla otsikkoriviä saat näkyviin kentät, joiden avulla voit hakea tiettyä reittiä, esimerkiksi kunnan, lintuyhdistyksen, aloitusvuoden tai laskentojen määrän perusteella.
 - Vihreällä korostusvärillä näet kunkin lajin huippuvuodet ja punaisella vastaavasti vuodet, jolloin lajia on havaittu tavallista vähemmän.

113	39	66	33	51	143	144	80	36	95	95	59	113	89	161	38	113	36	103.35	92.5		keltasirkku
																		0.12	0		peippo
52	51	53	22	100	86	112	136	39	55	68	20	39	20	12	24	2	10	32	20		viherpeippo
																		0.09	0		vihervarpunen
	270		1	18	104	2	56	12	102	60	56	6	22		182	1		60.71	17.5		urpiainen
															17			0.88	0		taviokuurna
																		0.06	0		isokäpylintu
											2		10					3.56	0		pikkukäpylintu
																		0.32	0		kirjosiipikäpylintu
11	24	41	5	33	12	20	32	6	10	21	8	23	20	10	38		7	24.18	20		punatulku
50	30	16	16	44	51	29	45	14	42	32	51	30	14	36	19	7	2	45.24	43		varpunen
									1		11	9	17	34	53	13	41	5.29	0		pikkuvarpunen
1	3	3		5	3	6	2	6	5	5	1	6	7	1	3		5	3	3		närhi
28	16	55	43	30	31	49	42	22	25	21	37	26	49	40	45	63	46	37.71	37		harakka
				12	78								1		61	36	2	5.59	0		naakka
1						3	1	3							1	1	1	0.68	0		korppi
																1	1	0.12	0		orava
							1					1						0.29	0		tundraurpiainen
242	303	135	7	10	12	21	17	11	6	18	3	7	12	16	17	47	2	30.85	10.5		varis/nokivaris
15	16	16	14	17	16	16	23	17	16	13	17	20	20	17	20	15	16	16.9	16.5		Lajeja yht.
606	809	447	222	434	621	498	517	313	456	485	378	517	463	485	616	363	306	479.7	461		Yks. yht.